

מסורת הש"ס

ולד חטאת פרק שלישי מעילה

עין משפט
נר מצוה

יג.

בד א ב מ"י פ"ה מהל'
מעילה הלכה ו:
בה ג ד מ"י שס פ"ג הלכה
יב:

בז ה מיי' פ"ח מהלכות
מעילה הלכה א:
בז ו מיי' שס הלכה ב:
בח ז מיי' פ"ה מהלכות
מעילה הלכה ה:

רבינו גרשום

[illegible]

וּמוֹעֲלִין בָּהֶן וּבִמָּה פ' שְׂבָחוּבו. פ' רַשָּׁיִם צְהוּמוֹר אֵת הַיָּמִים (צ"ג)
 דף עט. (ע"ט) דְּגִי צוֹר שִׁיר מַעֲלָה כְּגוֹן שֶׁהַנִּזְנֵי חֲפָצִים לְמוֹכו
 וְקִשְׁיָא לְדַמְרִינ'ן לְקַמֵּן (דף יח:) לְדִין מַעֲלָה יֵאָדָּם בְּמַחוּבֵּר לִכְן פֶּרֶם כְּגוֹן
 שֶׁקָּרָא ט' חוּלִילָא וְהֵנָּה הַיָּמָה דְּהוּי מִלּוֹש יֵאָדָּם אֲבָל אִם הַקִּדִּישׁ בּוֹר וְאֵחָ"ב

הבית ולא למזבח לא
וועלין בה כיצד הקדיש
מלאות ובל שובך מלא
שרה מלאה עשבים
יכה אבל יאם הקדיש
אשפה ואח"כ נתמלא
א יונים אילן ואח"כ
יך נתמלאה עשבים
במה ש שבתוכה פ' ה'
השרה והאילן מועלין
הן גידולי הקדיש יולד
המעושרת ואחרים
וקדשין לא יקום מן
יכים כן הפועלים לא
יובן פרק ה' מברשני

פועל אוכל צִין בתלשׁ צִין בחבור
כדלמר צִצִּ"מ (צִצִּ"מ) מ"מ בשל הקדש
אינו אוכל דמפיץ ליה בגמרא מקרא
וכן פרה צִין לה תלשׁ מן כרשנים
של הקדש ומותר לתסוף פיה וקשאי על
מה שפירש ואחרים מתנדבין שהיו מתנים
על מנת להניק דלישנא לא משמע כן
וה"ל למירר ואחרים מתנין צִין ועוד
קשאי דבמספחא קתני לה גבי פועלים
ופרה והתם מה מועיל התנאי דצִין
שהוא כרש של הקדש לכן נראה לפרש
ואחרים מתנדבין (צִין) כלומר ואחרים

צבעלי בחים נדיבי לב היו מתנדינ' להניק אותן ולדות מבהמות שלהן ויו שיהא חולין וכן צפועלים ופרה של הקדש לפי שטעוין בשביל הקדש יאכלו עשירים מתנדינ' לפרנסתם: **במאי** שטמא. צפועלים דלא יאכלו **קאי**. ידשו [שלן] ולא של הקדש ויתקשקש פועל לשור כדלמך צ"מ (דף פט.) איתקש חוסס לנחםס ונחםס לחוסס:

קריעליין. מין קטנים הוא: **והא** בחלוש בעיניו דהא אין מעילי יטו בקרקע נחמוצי: **אבבא** יטו מעלי. פירוש האבב של קרקע שהוא תלוש שמשכן הקטנים כשהוא דש בקרקע של הקדש האבב עולה מן הקרקע: **אחרי** העברה **העברה** יטו דכמי גבי צבור (דכמיצ) (שמות יג) והעברת כל פטר רחם גבי מעשר בהמה כמיצ (ויקרא טו) כל אשר יעבור תחת השעט מן צבור מועלין יטו לאו צבאלב אחרם שרי לא שייבא העבר צבבור דהא זכר הוא אלף ה"ק מה צבאלב מועלין צבולו קא מעשר מועלין צבולו וקא לא בהקטם הבן ואלו בדוקא מועלין דהא אחרין לעיל (דף יג:) חלב המוקדשין אין מועלין בו אלא רואה לומר שנאסר החלב להניק ממנו חלב המוקדשין נמי להכי אסאריין בתמיתין הניק ממנו דלמיא אמו ואמו מנכור דכמיצ גבי צבור המוקדשין חיפוק ליה מדדרשין בכורות (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין

[illegible]

שנאמר

(ב) כ' כל שאור וכל דגא נא חקטירו, וצטורים לכהן הן כמזומה (שם). שדה מלאה עשבים. עשבים רבו, וכן אם תלה חפציו בחילין ואם תן ייזים כצבור ויכנסו וזלו במקום אשפתו, ובמה שבתוכה. אם יהיה והוא מעילה עד שיפסג (ב"ב שם). ואין מועלין במה שבתוכה. דק"ל אין מעילה בגידולין, דמשום וצ"ח (ממשה) להקדש מעורב בהן (שם).

וְלֹא מִזְמַח מֵתָנִי׃ זֶה מֵלֵךְ מֵיִם. רָאִיו לְדָקֶה הַצִּית לְבָנִין לַעֲשׂוֹת צוֹ טֵיט וְלֹא מִזְמַח וְלִינִסוֹךְ הַמַּיִם נָמִי לֹא חָזַי שֶׁלֹּא הָיוּ מִנְסָכִין אֲלֵא מִמֵּי הַשִּׁילּוֹחַ הַהוּא מֵיִם חִים (א)׃ אֲשֶׁפֶה מֵלֵאָה וְצֵל הָיָה עֲצָמָה אֵינָה רְאוּיָה לֹא מִזְמַח וְלֹא לְדָקֶה הַצִּית׃ אֵילָן מֵלֵךְ פִּירוֹת. אָמַר לִי רִבִּי דְהָאִי אֵילָן

וְלֹא לְבָדֵק הַבֵּית לִבְדֹּק
לְמִזְבֵּחַ וְלֹא לְבָדֵק הַבֵּית
אֲשֶׁר מִלֵּא מִים אֲשֶׁפֹת
יִיגֵם אֵילָן מִלֵּא פִירוֹ
מוֹעֵלִין בָּהֶם וּבִמְהֵרָה שֶׁבִּי
בֹר וְאֵחָ"כ נִתְמַלֵּא מִיָּה
זֶכֶל שׁוֹבֵךְ וְאֵחָ"כ נִתְמַלֵּא
נִתְמַלֵּא פִירוֹת שְׂדֵה וְאֵין
מוֹעֵלִין בָּהֶם וְאֵין מוֹעֵלִין
יוֹסֵי אֹמֶר הַמְקֻדֵּשׁ אֵין
בָּהֶן וּבִגְדֵיהֶם מִפְּנֵי
מִתְעַשְׂרֶת לֹא יִנָּק
הַתְּנֵנְדִים כֵּן יִיחַד הַ
הַמְקֻדֵּשׁ וְאַחֲרֵיהֶם מִתְּ

יֵאָכְלוּ מִן גִּרְוֹנוֹת הַקֹּדֶשׁ: גַּם' קִתְּנֵי וְלֶדְ הַמַּעֲוֶשֶׁת מִנְהֵי מִיֵּלֵי אֲתִיָּא ^{טו} הָעֵבֶרֶת הַשֵּׁנִי מוֹעֵלִין בָּהּ אֶף חֶלֶב וְחֶלֶב' הַמִּקְדָּשׁ גַּמִּי הַפּוֹעֵלִין לֹא יֵאָכְלוּ כו' אַחֲדָבוּ בָּר אֲמִי דֹאמֶר בְּרִישׁוֹ דִּישׁוֹ שְׁלֹךְ וְלֹא קִלְעִילִין בִּשְׂדֵה הַקֹּדֶשׁ בְּעֵינָן אֲמַר רַבִּינָא שְׁ

יִרְאִי. וְכֵן נָמִי בֹלֵד מוֹקֵדֶשׁן לֹא הָיוּ מִקְדִּישִׁין חֲלָב הָאֵם: הַפּוֹעֲלִים.
עוֹשִׂין מִלֵּאכָה בְּשֵׁל הַקֶּדֶשׁ לֹא יֵאָכְלוּ מִגְרוּגֵרוֹת שֶׁל הַקֶּדֶשׁ וְאֶע״ג דְּכַמִּיד
יִי טָהוֹר בְּכֶרֶךְ רֶעֶךְ וְאִכְלֹת וּגו' (דְּבָרִים כג) וְאִמְרִין בְּפֶרֶק הַסּוֹכֵר אִם
הַפּוֹעֲלִים (בִּימ' דף יז: פ) בְּפֹעֵל הַכְּתוּב מִדְּבַר בְּשֵׁל הַקֶּדֶשׁ לֹא יֵאָכְלוּ דְכֶרֶס
יִקְדָּשׁ אֲמֵר רַחֲמָנָה וְלֹא כֶרֶס שֶׁל הַקֶּדֶשׁ: וְכֵן פֶּרֶשׁ. וְכֵן חוּלִין (א) הִרְשָׁה בְּשֵׁל
הַקֶּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל מִכְרָשֵׁי הַקֶּדֶשׁ: גִּב' אִיִּיא הַעֲדָה הַעֲבָרָה. כִּסֵּי
בְּצִבּוֹר (שְׁמוֹת יג) וְהַעֲבָרָה כֹּל פֶּטֶר רַחֵם וְכַתִּי בְּמַעֲשֶׂר (ויקרא כו) כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר
מִתַּחַת הַשֹּׁבֵט וּגו' מֵה בְּצוֹר מוֹעֲלִין בּוֹ כֹּל דֶּבֶר שֶׁשׁ בּוֹ דּוֹכֵר הוּא וְלֹא
יִקְבֹּה אִם מַעֲשֶׂר נָמִי דְלוּהֵב בְּנִקְבֵּי מוֹעֲלִין בְּכֹוֹלוֹ שְׁלֹוֹר בְּחֻלָּב: אִיִּיא
אֶחָד אֲמוֹ מִכְּבֹֹר. כְּמִיד בְּצִבּוֹר (שְׁמוֹת כג) כֵּן תַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר לֹאֲקֹר בְּשִׁנֵּת
יִמִּים יִהְיֶה עִם אֲמוֹ (א) וְגַבִּי מוֹקֵדֶשׁן כְּמִיד בְּכֵן אֲמֹר (ויקרא י') יִמִּים (יִהְיֶה עִם)
תַּחַת] אֲמוֹ (ויקרא כג) מֵה בְּצוֹר שְׁהוּא זָכַר מוֹעֲלִין בְּכֹוֹלוֹ אִף מוֹקֵדֶשׁן נָמִי מוֹעֲלִין
יִכְוֹלוּ: הַפּוֹעֲלִין בּוֹ מ״ע. לֹא תֵאָכֵל (א) מִכְרָשֵׁי הַקֶּדֶשׁ. גִּב' פּוֹעֲלִין לֹלֵא
יֵאָכְלוּ מִגְרוּגֵרוֹת שֶׁל הַקֶּדֶשׁ לֹא זָרִיךְ לִנְמִידֵי דֵּהָ מַעֲשֶׂר קֶרֶף בְּפִירוֹת רֶעֶךְ
לֹלֵא הַקֶּדֶשׁ אֲבֵל רֶעֶךְ לֹלֵא כְּמִיד הֵם הִי קִעֵי: יִשׁוּ. כְּלוּמֵר כִּי דַשׁ בְּשִׁלֵּךְ
אִם תַּחֲסוֹק אֲבֵל כִּי דַשׁ בְּשֵׁל הַקֶּדֶשׁ אִתָּה חוֹסֵק דַּעֲיֵנָה כּוֹלֵה בְּחֻלִּין קִמְיִירִי:
וְלֹלֵא קִטְנִית (א) קִטְנִית מוֹעֲלִין שֶׁל חוּלִין בְּשִׁדֵּה הַקֶּדֶשׁ מַעַל דִּהְנֵה
מִתְהַקֵּדֶשׁ: וְהֵא בְּתוֹשׁ נַעֲיֹן. כְּדֹאמְרִין לִקְטֹן בְּפֶרֶק הַהִנֵּה (דף יח:)
יִאֲזִין מַעֲיָה בְּמִחוּבֵר לִקְרַקֵּעַ וכו״ס בְּקֶרַקֵּעַ עֲלָמוֹ טו׳: מִדְּקֹאמֶר (א) מַעַל
מַעַמֵּ מִיִּנֵּה אֲבָקָה. אֲבָק שֶׁל שְׁדֵה מַעֲלִי לֹהוֹ לְאוֹתוֹן קִלְעִילִין וְכִי מַעֲלָה
אֲבָק מִן הַקֶּרֶקֶע דִּמְתַּעֲבֵר בְּקִלְעִילִין הוּא לִיֵּה תְלוֹשׁ וְלֵהִי מַעַל:
מִמֵּינִי

יחמנא חלב פסולי המוקדשין היינו בארילה דכתיב (דברים יב) ואכלת בשר
ואסור אף הגחלת יציקת הולד יין ואין נראה דהא מריגין פריק השוטט (י)
באסורא דאסורא משמע עוף החלב אסור בהנאה וטעון קבורה להא ודאי מדמי
רדא' לזו הא' קרא דהבא דקאסר חלביו חלביו במוקדשים לא הוה לרשין
אחתי בשר למעוטי אבל השתא דאסר חלב במוקדשין יין קחמי בשר לזו
ואסור גזיה ואחמי ארבעה טפסות ליה ממלחא גזי פסולי המוקדש
אבל השתא דאסור גזיה במוקדש אסר חמי מוצנח חלביו אכל חלב

[illegible]

תורה אור השלם

1. לא תחסם שור בדישו:
דברים כה ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צור וכו' מים
חיים נ"צ עיין צצ"צ דף עט:
(ב) ד"ה וכן פרה של חולין
הדשה בשל הקדש: (ג) ד"ה
הפועלין וכו' לא תאכל פרה
מכרשיני:

מוסף רש"י

[illegible]

קדשי (שם). אילו מלא פירות. לא למוזה ולא לבדק הבים, דלבוני לא חזו וקרבני נמי לא חזו כדמכסי (ו).
 (שם). מרעילו בהם. אם נהנה מהן שזה פשוטה, כגון האנוני חפזי צבור, או הוריד שם חמים של מים לא
 יס ומן המים, כדנפקא לן (לקמן יח). כדמחזיר לקרקע יש מעילה אם נהנה אע"פ שלא פגם, ובמלושין
 גרמא דקגרים ליה קרקע הקדש ליגדל אין לנו לעשותו הקדש, דמ"א אין ממ

שיטה מקובצת

א. מים אשפה מלאה לכל: כ. כמה משכבות אות' / נמחק: ח. המעשרות לא יקראו י' נמחק וכו' / לקמן בס"ח: ז. פרה לא תאכל סכריאשין: ט. העברה (דף טו ע"ב): י. כח וכו' אות' י' נמחק: יא. על תביב שוכר נרשם קו למעלה להורות כי פ"ד פ"ה פ"ט: יב. מחבת בתי על חבות מה בור ליש: יג. נצטוו שנים מרדאפס פ"ה אבקא: יד. כמה משכבות בשלמה מה שחבון וכו' ודמולתן ויחית וימית אל בבור עצמו ויחך ומעילן וכו' ש"ב שנים מה מוכר: טו. משיכה בלתי דרור מחבון: יו. חלוש מה נחיר וכו' מה המורחבים: יז. כמה משכבות ואל קו טעם תביב ויכניס נמחק: יח. להקשר כן וכו' בצי א"י אות' / נמחק:

וְהַבְּרִית שְׁחִידַת הָאֵם: (ט) וְכֵן פָּרָה הִדְרִשׁ מְכַרְשֵׁי הַקֶּדֶשׁ וְאִתּוֹ: (י) שְׁלָחַן שְׁחִי חוֹלִין: (י�) מַעֲלִיָּה בַּמְחוּבֵּר לִקְרֵקֶע אֶת־אֶבֶקָּא וּמִזְעִילֵין כִּי מֵאֲבָק שֶׁן תְּלוּשׁ שְׁמַשְׁבִּית הַקֶּרֶקֶט וּמִשְׁבִּית כִּשְׁהוּרָא: (כ) הֶעֱבֵרָה מִבְּכוּר גָּבִי בְּכוֹר כְּתִיב וְהִעֲבֵרָתָ: (ל) אֶבֶקָּא מִחֻבְלוֹ לֹאֵר: (מ) וְכֵן דְּרִיבֵּי בְּקִרְשֵׁים מְבוּרִים וְאֵין: (נ) אֵינָר דְּהוּא רִדְאִי לִמְהוּרָא מִשְׁחָרָא: (ס) עֵינִין חֵם אֶסְרוּן: (סא) חוֹלֵל וְלֹא אֵרָאָה דְּהוּא מְדַקְאֵר פְּרוּק שְׁחֻטָּה: (סב) דְּרִין נְמִי לִיבֵיעַ: (סג) חֵלֶב הַמִּזְבֵּחַ אִתּוֹ ב' נִמְשָׁח: (סד) בְּמִקְרָשִׁים א"כ בִּשְׁרֵי קֹהֵל: (סה) תְּנוּ בְּכוֹר צֶאֱזָר לֵאמֹרֵי גִידָה: